

راهبردهای کمک‌جویی دانشجویان آموزش از راه دور با موفقیت سطح بالا یا پایین *

مارگارت تاپلین و دیگران / ترجمه محسن ذوالفقار**

نتیجه مصاحبه‌ها نشان داد که تعدادی از دانشجویان به ویژه گروه‌های موفق سطح پایین علاقه‌مند بودند که به صورت گروهی کار کنند، البته در صورتی که سازماندهی آن آسانتر باشد؛ اگر چه نتایج به دست آمده از این تحقیق، نشان دادند که از لحاظ آماری بین دانشجویان دانشگاه هنگ‌کنگ در گروه‌های موفق سطح بالا و موفق سطح پایین در فرایند کمک‌خواهی تفاوت معناداری وجود ندارد.

کلیدواژه: راهبرد کمک‌جویی، موفقیت سطح بالا، موفقیت سطح پایین، دانشگاه باز هنگ‌کنگ.

مقدمه

کمک‌جویی مؤثر به عنوان یک راهبرد مهم برای یادگیری موفقیت‌آمیز پی‌ریزی شده است؛ البته در زمانی که دانش یا

چکیده: هدف این مقاله ارائه گزارشی است از بررسی‌های انجام شده درباره جنبه‌های گوناگون کمک‌جویی دانشجویان دانشگاه آزاد هنگ‌کنگ، که از موفقیت سطح بالا و موفقیت سطح پایین برخوردار بودند.

بررسی‌ها نشان می‌دهند از نظر آماری تفاوت معناداری میان گروه‌های موفق سطح بالا و پایین وجود ندارد. اما اکثریت دانشجویان کمک‌جویی را به عنوان یک روش مطلوب برای یادگیری مورد توجه قرار داده‌اند. نتایج مصاحبه‌های انجام شده نشان می‌دهند که درخواست‌کنندگان کمک، فکر می‌کردند که قبل از کمک‌طلبی، خود باید سعی و تلاش کنند.

اغلب دانشجویان نشان داده‌اند که برای هر مشکلی نباید درخواست کمک کنند؛ مگر اینکه مستقیماً با موضوع درسی مورد مطالعه‌شان در ارتباط باشد. دانشجویان دختر در تمام زمینه‌ها گرایش بیشتری برای دریافت کمک از خود نشان می‌دهند و معمولاً دانشجویان دختر موفق سطح بالا بیشتر از دانشجویان موفق سطح پایین درخواست کمک می‌کنند.

بیشترین تفاوت بین دانشجویان زن موفق سطح بالا و موفق سطح پایین، در درخواست کمک در زمینه اضطراب آزمون و امتحان، خودانگیزی و یافتن وقت برای مطالعه مشاهده می‌شود. اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌ها نشان می‌دهند که اغلب دانشجویان موفق سطوح بالا و پایین ترجیح می‌دهند به تنهایی کار کنند.

* گزارش یک کار گروهی که در سیزدهمین کنفرانس سالانه انجمن آسیایی دانشگاه‌های آزاد در روزهای ۲۲ تا ۲۵ مهر ۱۳۷۸ در پکن ارائه شده است با این مشخصات:

Margaret Tapling, May sock - ching chan

Jessie C.K. Yum, The open University of Hong kong

Roky Y.K.Fan. Olugbemiro Jegede (Hong Kong SaR.china)

" Help-seeking strategies used by High-Achieving and low-achieving Distance Education Students".

** عضو هیئت‌علمی دانشگاه پیام‌نور، سازمان مرکزی

که آن دسته از دانشجویان که به ویژه دلهره و نگرانی در خود احساس می‌کنند، کسانی هستند که موفقیت و خود ارزشمندی دیگران را عملکردی غیرمعمول می‌شمارند؛ در حالی که خود ضعیفترین عملکرد را نسبت به دیگر دانشجویان دارند.

در نتیجه، آنان اغلب از راهبردهای غیر مؤثر استفاده می‌کنند مانند ابراز ناپختگی (نابالغی) و برخورد‌های انفعالی نسبت به خود، به گونه‌ای که منتظر می‌مانند تا کسی موضوعی را برای آنان توضیح دهد، و یا بر ناموفق بودن خود تأکید می‌کنند. بنابراین، با توجه به اهمیت موضوع، دانشجویان باید آگاهی لازم را از روش‌های کمک‌جویی داشته باشند تا بتوانند آنها را همچون یک راهبرد مثبت در یادگیری به کار بگیرند. به منظور ترغیب و توسعه عملی امر کمک‌خواهی مؤثر، داشتن شناخت اطلاعات لازم درباره عوامل تهدید کننده یا عواملی که می‌توانند با ارزش باشند، از اهمیت فراوانی برخوردار است. به عنوان مثال دابمن و لهمن (۱۹۹۳) دریافتند که دانشجویانی که به کمک‌جویی علاقه زیاد نشان می‌دهند اگر نیازشان به کمک بتواند به عوامل خارجی یا عدم تلاش نسبت داده شود، بهتر از این است که به ناتوانی آنان نسبت داده شود.

درباره انواع متفاوت کمک‌جویی تحقیقات قابل ملاحظه‌ای انجام شده است، به ویژه دو نوع کمک‌جویی اجرایی و ابزاری (کارابینک و نپ، ۱۹۹۱) در این میان سهم عمده دارند.

در کمک‌جویی اجرایی مسئولیت بر عهده کمک‌دهنده می‌باشد، به عنوان مثال درخواست پاسخ، زمان و میزان کوشش را برای انجام دادن یک وظیفه و تکمیل آن کاهش می‌دهد. در کمک‌جویی ابزاری مسئولیت به فردی که خواهان کمک است، واگذار می‌شود. به عنوان مثال از راه درخواست با یک اشاره و توضیح اصول راهنمایی برای حل مشکل به فردی که درخواست کمک می‌کند، اجازه داده می‌شود که با عدم وابستگی بیشتری انجام وظیفه کند.

نیومن و اسچواگر (۱۹۹۵) این مقوله‌ها را در قالب نیازهایی برای فرایند مربوط به جمع‌آوری اطلاعات به صورت زیر طبقه‌بندی کرده‌اند: (اشارات یا درخواست‌های طراحی شده برای وضع یک قانون یا انجام یک عمل) توضیحات، اطلاعات یا پاسخهای روشن، مشخص کردن پاسخهای نامطمئن، درخواست برای تأیید نهایی پاسخ یا پاسخ صحیح، و درخواست برای اطلاعاتی که مرتبط با وظیفه نیستند.

درک دانشجو به تنهایی قادر به حل مشکل نباشد (کارابینک و نپ، ۱۹۹۱؛ نیومن و اسچواگر، ۱۹۹۵؛ ریان و هیکس، ۱۹۹۷). کمک‌جویی نه تنها راهبردی است که می‌تواند نیازهای فوری دانشجویان را در یادگیری نشان دهد (ریان و هیکس، ۱۹۹۷) بلکه می‌تواند روشی برای بهبود عملکرد آنان باشد (کارابینک و نپ، ۱۹۹۱).

این تحقیق نشان می‌دهد که گروه‌های خاصی از دانشجویان قادرند برای ارتقای سطح یادگیری خود از مزایای کمک‌جویی به عنوان یک راهبرد استفاده نمایند. ریان و هیکس (۱۹۹۷) گزارش کرده‌اند که دانشجویانی که هدفشان کسب دانش و مهارت است، خود ارزیابی آنان به وسیله همین کسب دانش و مهارت مورد سنجش قرار می‌گیرد، و تا حد زیاد کمک‌جویی را همچون یک راهبرد مثبت در نظر می‌گیرند. به علاوه، آنان گزارش داده‌اند که برخی از گروه‌های دانشجویی باید از کمک جزئی به دلایلی غیر از آنچه موجب تقویت یادگیری آنان می‌شود، استفاده کنند. به عنوان مثال؛ کسانی که اهدافشان با روابط و تجربیاتی که قبلاً کسب کرده‌اند موافق باشد، کمک‌جویی را وسیله‌ای برای پیشبرد این هدف در نظر می‌گیرند.

در این تحقیق تفاوت‌های کمک‌جویی بین دو جنس زن و مرد از دیدگاه تعدادی از نویسندگان بررسی شده است؛ اگر چه به توافق مشخصی دست نیافته‌اند. به عنوان مثال ریان و هیکس (۱۹۹۷) در تحقیق خود گزارش کرده‌اند که دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر به کمک‌جویی علاقه نشان داده‌اند؛ ولی سایر تحقیقات نشان می‌دهند که از این جهت تفاوتی بین دو جنس مذکر و مؤنث وجود ندارد (نیومن، ۱۹۹۰؛ ریان و پیترچ، ۱۹۹۷).

با این وجود کمک‌جویی اغلب با برداشتهای منفی همراه بوده است. کارابینک و نپ (۱۹۹۱) دریافتند که اغلب دانشجویان زمانی درخواست کمک کرده‌اند که می‌توانستند از آن برای رفع مشکلات درسی استفاده کنند. اما به دنبال دریافت کمکی نبودند که آنان را قادر سازد تا بر مشکلات فائق آیند. برخی از دانشجویان به ویژه آنان که انتظار دارند به عنوان افراد موفق و توانا مورد قضاوت قرار گیرند، ممکن است کمک‌خواهی را یک امر پذیرفته شده‌ای، که ناشی از عدم توانایی و عامل تهدیدکننده است، ارزیابی و تلقی کنند و در نتیجه از درخواست آن خودداری ورزند (ریان و هیکس، ۱۹۹۷). ریان و هیکس دریافتند

- به همراه سایر دانشجویان نیاز خود را مطرح نماید؟
۲. کمک‌خواهی از دیگران در قالب گروه‌های دارای موفقیت سطح بالا یا پایین تحت چه شرایطی تهدیدکننده یا با ارزش تلقی می‌شود؟
 ۳. درباره چه چیزی درخواست کمک می‌کنند و از چه کسی؟
 ۴. دلایل آنان برای کمک نخواستن چیست؟
 ۵. آیا کسانی که درخواست کمک می‌کنند آن را یک شیوه مؤثر می‌دانند؟

۶. آیا کسانی که درخواست کمک نمی‌کنند روشهای جایگزین مناسب برای حل مشکلات خود دارند؟
- این سوالات با توجه به متغیر مستقل جنسیت، مورد توجه قرار گرفته بودند. این موضوع در خور توجه بود زیرا که جنسیت در زمینه‌های تربیتی و تجربیات قبلی آموزش از راه دور عاملی مؤثر در عملکرد دانشجویان شناخته شده است (فان و چان ۱۹۹۷)، و در تمام طرحهای تحقیقاتی به عنوان یک متغیر مستقل و مهم مورد توجه بوده است.

روش تحقیق

اطلاعات این تحقیق به وسیله پرسشنامه‌ای که ۷۱۲ دانشجو به آن پاسخ داده‌اند و نیز از طریق مصاحبه تلفنی با ۳۲ نفر جمع‌آوری شده است. جدول شماره ۱ تعداد پاسخ‌دهندگان زن و مرد را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱. شامل تعداد پاسخ‌دهندگان زن و مرد و میزان موفقیت آنان

	مرد	زن	جمع
پیشرفت سطح بالا	۱۹۷	۲۳۳	۴۳۰
پیشرفت سطح پایین	۱۴۶	۱۰۶	۲۵۲
جمع	۳۴۳	۳۳۹	۷۱۲

نمونه انتخاب شده شامل ۵ درصد از دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی سطح بالا و نیز ۵ درصد از دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی سطح پایین است که نیمسال چهارم تحصیلی را (از اوت ۱۹۹۶ تا فوریه ۱۹۹۸/مرداد ۱۳۷۵ تا بهمن ۱۳۷۶) پشت سر گذاشته‌اند. تمام جزئیات روش‌شناسی، پرسشنامه و مصاحبه به وسیله جان (۱۹۹۹) گزارش شده است. در این مقاله بر مؤلفه‌هایی تأکید خواهد شد که برای تحقیق درباره رفتارهای دانشجویان و درخواست‌کننده کمک طراحی شده‌اند.

تا حد زیادی به نظر می‌رسد که دانشجویانی که داوطلب دریافت کمک هستند، کمک‌خواهی آنان ممکن است برای یادگیری بی‌نتیجه باشد. مثلاً آنان قبل از هر گونه کوشش بی‌درنگ درخواست کمک کنند یا بخواهند پاسخ لازم را دریافت نمایند و سپس دست از کوشش بردارند (نیومن و اسپوگر، ۱۹۹۵)؛ در نتیجه - همان گونه که نیومن و اسپوگر ادعا کرده‌اند- لازم است که دانشجویان تشویق شوند تا بین کمکی که موجب وابستگی آنان به کمک‌دهنده می‌شود و کمکی که باعث ایجاد مهارت و استقلال دائمی در آنان می‌گردد، تفاوت قائل شوند.

درخواست کمک برای دانشجویان آموزش از راه دور در موقعیتی متفاوت نسبت به دانشجویان آموزش محاوره‌ای صورت می‌پذیرد. این مسئله از طریق محدودیتهای موجود در تماسهای چهره به چهره و واکنش متقابل اندک بین دانشجویان و یادگیری انفرادی شناخته شده است، در نتیجه، اگر مریبان آموزش از راه دور بخواهند به دانشجویان کمک کنند تا بیشترین بهره‌مندی را از راهبردهای کمک‌جویی داشته باشند، ابتدا لازم است کمک‌خواهی این دانشجویان را درک کنند.

این مقاله بیان‌کننده نتیجه مطالعه‌ای است که از مقایسه راهبردهای کمک‌خواهی مورد استفاده دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی بالا در دانشگاه آزاد هنگ‌کنگ با گروهی از دانشجویان آموزش از راه دور- که به عنوان دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی سطح پایین شناخته شده‌اند، به ویژه آن دسته از دانشجویان که عمدتاً دارای فرهنگ چینی هستند- به دست آمده است. هدف از این مطالعه بررسی این موضوع است که کدام یک از دو گروه دارای موفقیت سطح بالا یا سطح پایین بیشتر علاقه‌مند است که از دیگری کمک دریافت کند؟ انواع مشکلاتی که به جهت آنها درخواست کمک می‌نمایند چیست و اینکه از چه کسی این کمک را دریافت می‌کنند؟

سؤال دیگری که مطرح است، این است که کدام گروه علاقه بیشتر به بهره‌گیری از کمک‌جویی اجرایی یا ابزاری از خود نشان می‌دهد؟ برای هر دو گروه از دانشجویان تعدادی سؤال ویژه تحقیق با توجه به موفق یا ناموفق بودن آنان مطرح شد:

۱. کدام گروه بیشتر علاقه‌مند است که با طرح سؤال به طور مستقیم از دیگران درخواست کمک کند یا در قالب گروه

مؤلفه‌ها برای تحقیق رفتارهای کمک‌خواهانه

تحقیق درباره رفتارهای کمک‌خواهانه دانشجویان موضوع کاملاً مهمی دانسته شده است. که به تمام جنبه‌های زندگی آنان مربوط می‌شود. نتیجتاً مؤلفه‌هایی که در پرسشنامه این تحقیق قرار داده شده مبتنی بر کارگری سون، کلارک و میلر (۱۹۹۵) است و شامل منافع اقتصادی، ارتباط رشته، امور خانوادگی و مشکلات فردی و درونی منابع مدیریت و امکانات می‌باشد.

شکل ۱: مؤلفه‌های پرسشنامه در مورد اینکه خود دانشجویان گروه‌های

مطلعاتی تشکیل می‌دهند یا نه؟

- من ترجیح می‌دهم به جای مطالعه انفرادی با دانشجویان دیگر مطالعه کنم نمره‌گذاری این مؤلفه بین ۵ و ۱ بود (همیشه=۵ و هرگز=۱).

- من به جای اینکه تحت قیمومیت یک سازمان درآیم یک مطالعه گروهی را تشکیل دادم (بله-نه).

- اگر بله، تعداد معمولی افراد گروه‌های مطالعاتی بدون احتساب معلمان حرفه‌ای ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ یا بیشتر از ده تا بود؟

- گروه‌های مطالعاتی من معمولاً از طریق ای‌میل، تلفن، فکس ارتباط چهره به چهره باهم برقرار می‌کنند.

مؤلفه دیگر پرسشنامه مرتبط با کمک‌خواهی بود (زمینه یک) که برای تشریح انواع چیزهایی که دانشجویان در مورد آنها درخواست کمک می‌کنند و اینکه کمک را از چه کسانی دریافت کنند، طراحی شده بود. فهرستی از مسائل و مشکلات ارائه گردید که عبارت است از: ۱. مواد درسی جدید؛ ۲. حجم مواد درسی برای مطالعه؛ ۳. ترکیب کردن مطالعه و سایر وظایف؛ ۴. مهارت‌های خواندن (در زبان مورد استفاده رشته)؛ ۵. خودانگیزی؛ ۶. اضطراب آزمون‌ها و امتحانات؛ ۷. یافتن زمان برای مطالعه؛ ۸. گذراندن بخشی از اوقات با خانواده، دوستان یا هم‌دانشکده‌ایها.

در هر یک از این حوزه‌ها از دانشجویان خواسته شد مشخص کنند که به کمک نیاز دارند یا خیر؟ اگر به دنبال کمک‌یابی هستند، از چه کسی: هم‌رشته‌ای، استاد، یک کارمند دانشکده، از سایر دانشجویان رشته، یک دوست یا عضو خانواده یا فردی که قبلاً دوره را گذرانده است؟

سؤالات مصاحبه که در ضمیمه ۲ طراحی شده‌اند، برای کسب اطلاعات بیشتر هستند درباره اینکه چرا دانشجویان به دنبال کمک هستند و به ویژه ماهیت کمکی که می‌خواهند به آنها دست یابند، چگونه است؟

نتایج

کمک‌جویی به عنوان یک ابزار با ارزش برای یادگیری جدول شماره ۲ اندازه میانگین مؤلفه‌ای را که اگر به عنوان روش مناسب کمک‌جویی در یادگیری در نظر گرفته شود، نشان می‌دهد. تفاوت معناداری در میانگین گروه‌های دارای موفقیت سطح بالا و سطح پایین وجود ندارد، میانگین هر دو گروه بین ۳ و ۴ بوده است که به عنوان یک روش مطلوب برای یادگیری در کمک‌جویی انتخاب شده است.

نتیجه: من معتقدم که کمک‌خواهی روش مطلوبی برای یادگیری و رشد است و به عنوان یک شاخص برجسته مورد توجه دانشجویانی قرار گرفت که کمک‌جویی را یک روش راهبردی مفید و مؤثر در یادگیری می‌دانند.

این مؤلفه‌ها بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای تنظیم شده‌اند به گونه‌ای که درجه پنج نشان‌دهنده کاملاً موافق و درجه ۱ نشان‌دهنده کاملاً مخالف است.

یک دسته از سوالات اضافی (شکل ۲) برای نمره‌گذاری یکسان دانشجویان و نیز ارائه اطلاعات درباره نوع کمکی که در جست و جوی آن بودند، مطرح کرده‌اند.

شکل ۲: مؤلفه‌های پرسشنامه برای تحقیق درباره روش‌های مطلوب

کمک‌خواهی دانشجویان

جدول شماره ۲: نمره‌گذاری کمک‌جویی به عنوان یک ابزار

مناسب برای یادگیری

موضوع	جنس	میزان موفقیت	S.D	df	T
کمک‌جویی به عنوان یک روش یادگیری	۴۵۴	۳۸۳	۱	۷۰۲	۱/۲۲۸
	۲۵۰	۳۸۶	۰/۹۶		

- اگر نیاز به کمک داشتیم ترجیح می‌دادم که فرد دیگری برای حل مشکل به من کمک کند.

- اگر نیاز به کمک داشتیم ترجیح می‌دادم که به اندازه کافی کمک دریافت کنم تا بتوانم شخصاً مشکلاتم را حل کنم.

- اگر نیاز به کمک داشتیم ترجیح می‌دادم که فرد دیگری وظیفه مرا انجام دهد تا بتوانم با الگوبرداری از روش و عمل او پاسخ لازم را برای حل مشکلاتم بیابم.

که می‌ترسیدند به جای کار کردن دچار پریشانی، آشفتگی و تنهایی شوند.

شش نفر از دانشجویان موفق نگران این بودند که اگر با گروه کار کنند مجبور شوند به خاطر افرادی که به کندی کار می‌کنند آنان نیز از سرعت کار خود بکاهند، هر چند که هیچ کدام از دانشجویان موفق سطح پایین این دلیل را ارائه نکردند. پنج دانشجوی موفق سطح بالا و ده دانشجوی موفق سطح پایین اظهار داشتند که اگر سازماندهی گروهی راحت‌تر باشد، حاضرند در یک گروه مطالعاتی کار کنند. هفت نفر از گروه موفق سطح بالا و و سه نفر از گروه موفق سطح پایین اظهار داشتند که کار کردن در گروه، در تقسیم وظایف و تبادل نظر دو طرفه کمک کرده است. گروههایی که شکل گرفتند در واحدهای ۳ تا ۵ نفر بودند.

در زمینه نحوه ارتباط دانشجویان با گروه، به آنان اجازه داده شد که هر یک از گزینه‌ها را که مناسب می‌دانند علامت بزنند. جالب توجه است که بیشترین ارتباط بین هر دو گروه موفق سطح بالا و موفق سطح پایین چهره به چهره بوده است، تعداد کمی به وسیله تلفن و خیلی کمتر از آن از ای‌میل برای برقراری ارتباط استفاده کرده‌اند.

تأثیر جنسیت

جدول شماره ۵ توزیع فراوانی پاسخ به سؤالات درباره گروههای خود مطالعه را با توجه به جنسیت نشان می‌دهد. تفاوت معناداری بین پیشرفت تحصیلی و جنسیت در قالب گروههای خود مطالعه - با بیشترین تعداد دانشجویان دختر دارای پیشرفت تحصیلی سطح بالا (۱۶٪) و کمترین رقم مربوط به دانشجویان دختر و پسر دارای پیشرفت تحصیلی سطح پایین (هر دو گروه ۹٪) وجود داشته است ($\chi^2 = 9.28, P > 0/01$).

آزمونهای χ^2 برای اندازه گروهها محاسبه نشده بودند زیرا که فراوانیهای مورد انتظار، در اندازه‌های کوچک در نظر گرفته شده بودند به‌رغم آنکه بیشترین اندازه گروهها برای تمام موارد بین ۳ تا ۵ نفر طبقه‌بندی شده است.

در زمینه نحوه برقراری ارتباط با گروههای مطالعه، ۸۱ درصد از دانشجویان دختر دارای پیشرفت تحصیلی سطح بالا، که دارای ارتباط چهره به چهره بودند، و نیز ۸۰ درصد از دانشجویان دختر دارای پیشرفت تحصیلی سطح پایین با هم

در مصاحبه بیشترین اشتراک عقیده عمومی در این بود که کمک‌جویی برای یادگیری روش مطلوبی است. البته مشروط به اینکه فرد بعد از کوشش در انجام وظایف دارای بهترین توانایی باشد.

یکی از دانشجویان گروه دارای موفقیت سطح بالا و دو دانشجوی دارای موفقیت سطح پایین، گفتند که سعی داشتند درخواست کمک کنند، اما کمک‌کننده ایشان را رها کرده است؛ زیرا به قدری مشغول بوده که متوجه نشده است. یکی دیگر از دانشجویان دارای موفقیت در سطح بالا گفت اینکه کمک‌کننده نباید نسبت به درخواست‌کننده کمک رفتار و نظر تحقیق‌آمیز داشته باشد، مسئله مهمی است؛ زیرا که این وضع ممکن است اثر روانی نامطلوب داشته باشد. چهار دانشجوی دارای موفقیت سطح بالا و دو دانشجوی دارای موفقیت سطح پایین گفتند که خیلی علاقه‌مندند که درخواست کمک کنند اما دست به این کار نمی‌زنند زیرا که خیلی در دسر دارد با معلمی تماس برقرار کنی یا فردی بیایی که دانش و تخصص مورد نیاز را داشته باشد.

اثرات جنسیت

جدول شماره ۳ نتایج دو روش تحلیل گوناگونها را نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین جنسیت و درگروه دارای موفقیت سطح بالا و سطح پایین وجود ندارد.

تشکیل گروههای خود مطالعه

یکی از ملاکهای به کار رفته برای اندازه‌گیری عادات کمک‌طلبی دانشجویان این است که آیا نسبت به تشکیل گروههای داوطلب یا گروههای رسمی اقدام می‌کنند یا نه؟

نتایج به دست آمده از آزمون χ^2 نشان می‌دهد که بین شمار تعداد دانشجویان گروههای خود مطالعه و موفقیت آنان رابطه معناداری وجود ندارد ($\chi^2 = 0.27$). هر دو گروه دانشجویان موفق سطح بالا و پایین اظهار داشتند که صرفاً مطالعه می‌کنند به جای اینکه نسبت به تشکیل گروه اقدام نمایند.

با بررسی مصاحبه‌ها، دلایل یکسانی که آنان برای این امر اقامه کردند، حاکی از این است که آنان توانایی تنظیم وقت برای کار گروهی را ندارند (از ۷ دانشجوی موفق و ۷ دانشجوی ناموفق). یک دانشجوی موفق و دو دانشجوی ناموفق هم اظهار داشتند

کمک در رابطه با مطالعه مواد درسی جدید بوده است (۷۷٪) و ۷۳٪ به ترتیب افراد موفق و ناموفق). در ارتباط با اضطراب ناشی از تست و امتحان ۵۴٪ و ۵۰٪. تقریباً به تعداد همین افراد اظهار داشته‌اند که کمک‌خواهی آنان در رابطه با مشکلات حجم مواد درسی بوده است (۴۶ و ۴۸ درصد) و نیز ترکیب مطالعات با سایر وظایف و مسئولیتها (به ترتیب ۴۶ و ۴۸ درصد). از دانشجویان گروه دارای پیشرفت تحصیلی سطح بالا ۴۳٪ وقت خود را صرف دریافت کمک از اعضای خانواده، دوستان و هم‌دانشکده‌ایها، و نیز کسب مهارت‌های نوشتن (۴۲٪) و خودانگیزی (۳۷٪) کرده‌اند در حالی که برای دانشجویان دارای موفقیت سطح پایین مهارتها شامل نوشتن (۴۲٪) و خودانگیزی (۳۷٪) بوده است. یافتن وقت برای مطالعه مشکلی بود که تعداد کمی از هر دو گروه سطوح بالا و پایین آن را ابراز کردند (۳۰٪ و ۲۶٪).

مقایسه شدند. در این مقایسه ۷۸ درصد از هر دو گروه سطح بالا و پایین از این روش استفاده کرده بودند.

کمک‌جویی برای انواع مختلف مشکلات

گزارش ارائه شده از سوی فن و دیگران (۱۹۹۹) نشان می‌دهد که مشکلات دانشجویان ناشی از عواملی همچون تنظیم وقت برای مطالعه، درهم آمیختن مطالعه با سایر وظایف، حجم مواد درسی و اضطراب آزمون بوده است. جدول ۶ نشان می‌دهد که تعدادی از دانشجویان در گروه‌های دارای پیشرفت تحصیلی سطح بالا و پایین اظهار داشتند که در ارتباط با این مشکلات و غیره درخواست کمک کرده‌اند. آزمون χ^2 نشان می‌دهد که از لحاظ آماری رابطه معناداری بین کمک‌خواهی و موفقیت آنان وجود نداشته است. بیشترین تعداد از هر دو گروه دارای پیشرفت سطح بالا و پایین، گفته‌اند که درخواست آنان برای

جدول ۷. دانشجویانی که درخواست کمک نموده‌اند (با توجه به میزان موفقیت و جنسیت)

χ^2	موفقین سطح پایین		موفقین سطح بالا		مشکلات
	مرد	زن	مرد	زن	
	مرد	زن	مرد	زن	مطالعه مواد درسی جدید
۱۱/۰۶	۱۰۱	۷۹	۲۰۴	۱۴۱	
	مرد	زن	مرد	زن	حجم مواد درسی
۵/۹۴	۶۳	۵۳	۱۲۶	۸۵	
	مرد	زن	مرد	زن	ترکیب مطالعه و سایر وظایف
۷/۵۶	۶۴	۵۴	۱۲۵	۷۸	
	مرد	زن	مرد	زن	مهارت‌های نوشتن در زبان مربوط به دروس
۷/۲۷	۵۵	۴۹	۱۲۱	۷۰	
	مرد	زن	مرد	زن	خودانگیزی
۱۷/۰۶	۵۳	۳۶	۱۱۱	۵۴	
	مرد	زن	مرد	زن	اضطراب ناشی از امتحان
۱۵/۰۸	۶۹	۵۱	۱۵۰	۸۴	
	مرد	زن	مرد	زن	یافتن وقت برای مطالعه
۱۱/۵۹	۳۹	۲۳	۸۴	۴۹	
	مرد	زن	مرد	زن	گذران وقت با خانواده، دوستان و هم‌دانشکده‌ایها
۱۰/۴۵	۵۲	۲۸	۱۲۱	۷۲	

۷. یافتن وقت برای مطالعه ($\chi^2=11/09, P< /1$)؛ ۸. گذراندن وقت با خانواده، دوستان و هم‌دانشکده‌ایها ($\chi^2=10/45, P< /1$).
دانشجویان دختر که دارای موفقیت سطح بالا بودند بیشترین رقم را در رابطه با کمک‌طلبی در موارد زیر داشتند: برای مطالعه مواد درسی جدید (۷۸ درصد)، مهارت‌های خواندن (۴۶ درصد شبیه دانشجویان دختر دارای موفقیت سطح پایین)، خودانگیزی (۵۷ درصد)، اضطراب ناشی از امتحان (۵۷ درصد)،

نتیجه آزمون χ^2 نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین جنسیت و میزان موفقیت برای درخواست کمک در تمام هشت نوع مشکل وجود دارد: ۱. مطالعه مواد درسی جدید ($\chi^2=7/56, P> 0/01$)؛ ۲. حجم مواد درسی ($\chi^2=5/94, P< /5$)؛ ۳. ترکیب مطالعه با سایر وظایف ($\chi^2=7/56, P< /1$)؛ ۴. مهارت‌های خواندن در زبان مربوط به دروس ($\chi^2=7/27, P< /1$)؛ ۵. خودانگیزی ($P< /1$)، ۶. اضطراب تست‌ها و امتحانات ($\chi^2=10/08, P< /1$)؛

مشکلات چهارگانه‌ای که بیشترین درصد را در زمینه کمک‌خواهی دانشجویان به خود اختصاص داده‌اند، عبارت بودند از: ۱. مطالعه مواد درسی جدید؛ ۲. حجم کار؛ ۳. اضطراب تست و آزمون؛ ۴. ترکیب وظایف. در بین این موارد یافتن وقت برای مطالعه، کمترین درخواست کمک‌طلبی را از سوی دانشجویان به خود اختصاص داده است.

انواع مختلف کمک‌طلبی

جدول شماره ۸ اندازه میانگین موفقیت دانشجویان را با توجه به روشهای کمک‌طلبی نشان می‌دهد که در آن تفاوت معناداری بین اندازه میانگین دانشجویان دارای موفقیت سطوح بالا و پایین و انواع کمک پیشنهاد شده، وجود ندارد. به نظر می‌رسد که بالاترین میانگین در ارتباط با این گزینه باشد: «درخواست برای دریافت کمک به اندازه کافی تا بتوانم مشکلات را به تنهایی حل کنم». این یک ابزار مرتبط با فرآیند کمک‌طلبی است که کمترین مسئولیت در آن برعهده درخواست‌کننده کمک قرار دارد. در دو روش دیگر که هر دو جزء کمک‌طلبی اجرایی هستند و مسئولیت بر عهده کمک‌دهنده بوده، کمترین فراوانی را داشته است.

جدول شماره ۸. روشهایی که دانشجویان بر مبنای آنها درخواست کمک می‌کنند

T	df	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد نمونه	مؤلفه
۰/۲۱۶	۶۹۶	۱/۰۴	۲/۵۹	۴۴۹	ترجیح می‌دهم که دیگران پاسخ لازم را به من بدهند.
۰/۳۵۱	۶۹۸	۰/۹۴	۲/۶۱	۴۵۲	ترجیح می‌دهم که به اندازه کافی کمک شوم تا خود به حل مسئله بپردازم.
۰/۸۶۱	۶۹۷	۱/۰۷	۲/۶۸	۴۵۰	ترجیح می‌دهم که از کار دیگران تقلید کنم.
		۱/۱۳	۲/۳۴	۲۴۹	

سؤالاتی که مطرح کرده‌اند، توضیح دادند. چهار نفر از دانشجویان دارای موفقیت سطح بالا و شش نفر از سطح پایین اظهار داشتند کمکی که دریافت کرده‌اند، مفید بوده است. شش نفر از دانشجویان موفق سطح بالا و چهار نفر، موفق سطح پایین گفته‌اند کمکهایی که دریافت کرده‌اند مفید نبوده است؛ زیرا که کمک‌کنندگان و نیز معلم آنان خیلی مشغول و بعضی اوقات به قدری بی‌حوصله یا خسته بوده‌اند که پاسخگویی موارد جزئی مورد نیاز آنان نبوده‌اند. یک دانشجوی زن دارای موفقیت سطح بالا اظهار داشته است

یافتن وقت برای مطالعه (۳۲ درصد) و صرف وقت برای خانواده و دوستان (۴۶ درصد).

گروه دانشجویان دختر دارای موفقیت سطح پایین به استثنای دو مشکل، در سایر موارد نسبت به دانشجویان پسر پایتر بوده‌اند (۳۶ و ۳۴ درصد) و یافتن وقت برای مطالعه (۲۷ و ۲۲ درصد) و گذراندن وقت با خانواده و دوستان (بین ۳۷ - ۳۶ درصد در تمام سه گروه).

این گروه از دانشجویان دختر ناموفق بیشترین حضور را در کمک‌جویی برای حجم انجام کار (۵۰ درصد) و ترکیب وظایف (۵۱ درصد) داشته‌اند در حالی که دانشجویان دختر موفق در هر دو مشکل رتبه دوم، یعنی ۴۸ درصد را داشتند. بیشترین تفاوت این دو گروه در زمینه اضطراب امتحان و تست (۵۷ درصد مربوط به گروه دارای موفقیت سطح بالا و ۴۸ درصد مربوط به گروه دارای موفقیت سطح پایین)، خودانگیزی (۴۲ درصد و ۳۴ درصد) و یافتن وقت برای مطالعه (۳۲ و ۲۲ درصد) بوده است. دانشجویان پسر دارای موفقیت سطح بالا کمترین درخواست کمک را در زمینه حجم مواد درسی (۴۳ درصد شبیه دانشجویان پسر دارای موفقیت سطح پایین)، ترکیب وظایف (۴۰ درصد)، مهارتهای نوشتن (۳۶ درصد)، خودانگیزی (۲۷ درصد) و اضطراب درباره تستها و امتحانات (۴۳ درصد) داشته‌اند.

در مصاحبه از درخواست‌کنندگان کمک خواسته شده بود که مثالهای خاصی درباره نوع کمکی که می‌خواهند، ارائه کنند. فقط چهار نفر از دانشجویان دارای موفقیت سطح بالا و دو نفر از دانشجویان دارای موفقیت سطح پایین مثالهایی درباره کمک‌جویی ابزاری ارائه کردند؛ - در این زمینه که آیا آنچه را که برای کنترل انجام می‌دهند درست یا نادرست است. از ۱۶ نفر ۶ نفر از موفقین سطح بالا و ۱۰ نفر از موفقین سطح پایین مثالهایی درباره کمک‌جویی اجرایی درباره اینکه در چه زمینه‌هایی می‌خواهند راهنمایی شوند، ارائه دادند یا درباره

پنج دانشجوی موفق سطح پایین اظهار داشتند که ترجیح می‌دهند از استاد خود کمک بگیرند، از آنجا که استادان بیش از حد مشغول و سردرگم بودند و مراجعه‌کننده بسیار داشتند، درک تعداد و کیفیت مشکل درخواست‌کنندگان کمک، کار آسانی نبود.

وقتی اعداد ضمیمه ۳ به اعداد ضمیمه ۴ تقسیم شوند، الگوی بعد مشخص می‌شود. بیشترین درصد دختران دانشجوی دارای موفقیت سطح بالا در تمام مشکلات به استثنای مواد درسی جدید از خانواده یا دوستان درخواست کمک کرده‌اند، البته در ارتباط با این مشکل در وهله اول از معلم و در وهله بعد از همکلاسیهای خود کمک گرفته‌اند، به‌جز در مهارتهای نوشتاری که از استاد خود درخواست کمک کرده‌اند. درصد قابل‌توجهی از دانشجویان پسر دارای موفقیت سطح پایین در ارتباط با مسائل ناشی از مواد درسی جدید و مهارتهای نوشتاری از استاد خود کمک خواسته‌اند. همین‌گونه برای خودانگیزی، تنظیم وقت برای گذراندن اوقات خود با خانواده یا دوستان و همکلاسیها و اضطراب ناشی از امتحان از دوستان و خانواده درخواست کمک کرده‌اند. به همین اندازه دانشجو هم، از خانواده و دوستان برای تنظیم وقت مطالعه و ترکیب آن با سایر وظایف کمک گرفته‌اند. تعداد فراوانی از دانشجویان مرد دارای موفقیت سطح پایین در ارتباط با مواد درسی، حجم آنها و مهارت خواندن از خانواده یا دوستان برای ترکیب وظایف محوله (به همین تعداد از یک دوست) و مهارتهای نوشتاری و از خانواده یا دوستان برای خودانگیزی و اضطراب ناشی از تست و امتحان کمک خواسته‌اند. در تمام گروههای دانشجویان دختر، برخوردار از موفقیت سطح بالا، بیشترین کمک از خانواده و دوستان خواسته شده، و این روند کمک‌خواهی در مورد دانشجویان دختر دارای موفقیت سطح پایین نیز مشاهده شده است. برای کمک‌خواهی از سایر منابع، الگوهای مشخصی وجود نداشت و نسبتها از مشکلی به مشکل دیگر متفاوت بود.

خلاصه و بحث (نتیجه‌گیری)

هدف این مقاله، گزارش بررسیهای انجام شده درباره جنبه‌های مختلف کمک‌جویی دانشجویان دانشگاه آزاد هنگ‌کنگ بود. نتایج بررسیها نشان داد که از نظر آماری تفاوت معناداری بین

کمکی که دیگران به او کرده‌اند بهتر از مطالعاتی که خود انجام داده، در یادگیری او مؤثر واقع شده است.

تأثیر جنسیت

در بررسی میزان تفاوت انواع کمک‌جویی و موفقیت گروههای مختلف بر مبنای جنسیت دو نوع تحلیل واریانس نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین موفقیت در روشهای کمک‌جویی وجود دارد.

شکل ۳ (ضمیمه) برای مقایسه منابعی است که هر دو گروه موفق سطوح بالا و پایین برای حل هشت نوع مشکل مذکور، از آنها کمک گرفتند و به نظر می‌رسد که الگوها برای هر دو گروه یکسان بوده است. این افراد برای مشکلات خاص نظیر مطالعه مواد درسی جدید و حجم مواد درسی در وهله اول از استادان خود درخواست کمک داشتند و در وهله بعد از دانشجویان زرنگتر در رشته مربوط به خود. این نکته قابل توجه است که دانشجویان موفق سطح پایین از دانشجویان موفقتر درخواست کمک می‌کردند. درباره مشکلات مربوط به مهارتهای نوشتاری در انجام تکالیف، اکثریت دو گروه از دوستان و اعضای خانواده خود درخواست کمک کردند.

برای رفع مشکلات مربوط به سازماندهی نظیر ترکیب مطالعه با سایر وظایف و مسئولیتهای، و یافتن وقت برای مطالعه، هر دو گروه دانشجویان موفق سطوح بالا و پایین از دوستان و خانواده‌شان درخواست کمک کردند. برای رفع مشکلات مربوط به ترکیب وظایف، از معلمان خود یاری خواستند. دانشجویان دیگر و همکلاسیها در ارتباط با مشکلات سازماندهی از دیگر منابع کمک‌دهنده محسوب می‌شوند. برای رفع مشکلات شخصی نظیر خودانگیزی، اضطراب ناشی از تست و امتحان و یافتن وقت برای مطالعه مکرراً درخواست کمک داشتند. کارکنان دانشگاه مانند استادان کمترین نقش را در رفع این مشکلات دانشجویان ایفا کردند. هرچند که استادان به وسیله ۱۷-۱۸ درصد از درخواست - کنندگان کمک، به عنوان کسانی که می‌توانند در زمینه تست و اضطراب ناشی از امتحان کمک کنند، در نظر گرفته شده بودند.

در ادامه مصاحبه درباره منبعی که ترجیح می‌دادند، سؤال شد. اما از پاسخهای ارائه شده مشخص شد که از الگوی منظمی تبعیت نمی‌کردند. یک دانشجوی موفق سطح بالا و

این است که کمک‌کننده باید به روش دیگری عمل کند تا دانشجویان بتوانند کمک مؤثر دریافت کنند یا از آن به نحو مؤثر استفاده کنند. داده‌های تحقیق دربارهٔ نوع کمک مطلوب مورد نظر دانشجویان، این فرضیه را به هیچ وجه تأیید نمی‌کند، اما تحقیق ارزشمندی دو آینده می‌تواند توسط پژوهشگران در این زمینه انجام پذیرد. از نتایج بسیار جالب این تحقیق این است که دانشجویان موفق کمترین کمک را درخواست کرده‌اند. این موضوع بیانگر این است که آنان به کمک نیاز نداشته‌اند یا اینکه روشهایی که برای پیشرفت آنان در نظر گرفته شده‌اند، خیلی مفید واقع نشده‌اند؛ مگر در مورد مشکلاتی که به رشتهٔ تحصیلی آنان مربوط بوده است. و در همین مورد این دانشجویان بیشترین کمک‌خواهی را از استاد داشته‌اند. بیشتر دانشجویان از خانواده و دوستان کمک می‌گرفتند و همکلاسیها نیز از جمله منابع کمک‌خواهی بوده‌اند. در مصاحبه‌ها تعدادی از درخواست‌کنندگان کمک گفته‌اند که برای دستیابی به استاد با مشکلاتی از قبیل اشتغال دائمی آنان مواجه می‌شوند و این امر مانع از این است که استادان بتوانند کمک مطلوبی به این دانشجویان بکنند، و این امری ناپسند است که کسانی که باید بیشترین احساس تعلق و وابستگی را نسبت به دانشجویان داشته باشند به آنان کمک نکنند. این مسئله موجب می‌شود که دانشجویان برای درخواست کمک به خانواده و دوستان خود روی آورند.

مسئلهٔ قابل توجه این است که آیا کسانی که دانشجویان موفق سطح بالا برای کمک‌خواهی به آنان مراجعه می‌کنند نسبت به کسانی که دانشجویان موفق سطح پایین به آنان مراجعه می‌کنند از دانش و تخصص بیشتری برخوردارند یا نه؟ تحقیقاتی که در آینده در این زمینه انجام خواهند گرفت حقایقی را آشکار خواهند کرد که در مورد چگونگی کمک به دانشجویان موفق سطح بالا و پایین مؤثر باشند.

یکی از راهبردهای کمک‌جویی تشکیل گروههای خود مطالعه است. نتایج به دست آمده از نظرخواهی از دانشجویان نشان می‌دهند که بیشتر افراد در هر دو گروه ترجیح می‌دهند که به تنهایی کار کنند. نتیجهٔ مصاحبه‌ها نشان می‌دهد که تعدادی از دانشجویان به ویژه در گروههای موفق سطح پایین تمایل دارند که به صورت گروهی کار کنند، البته در صورتی که سازماندهی آن آسانتر باشد.

گروههای موفق سطوح بالا و پایین وجود ندارد، اما برخی از الگوهای جالب، حاوی راهکارهای اجرایی برای تحقیق بیشتر در این زمینه بوده‌اند. اکثریت دانشجویان کمک‌جویی را به عنوان یک روش مطلوب برای یادگیری مورد توجه قرار داده‌اند. نتایج به دست آمده از مصاحبه‌ها نشان دادند که درخواست‌کنندگان کمک، فکر می‌کردند که ابتدا خود باید سعی و تلاش کنند.

دلایل عمده‌ای که برای عدم درخواست کمک ارائه کردند این بود که دسترسی به یک استاد، که از دانش و اطلاعات مناسب برخوردار باشد، برایشان مشکل بود.

نتیجه‌ای که از نظرات دانشجویان (بازخوردها) به دست آمده، این است که راهبردهایی در نظر گرفته شوند تا به واسطهٔ آنها مشکلات دانشجویان در رابطه با دستیابی به استادان و افراد مطلع به هنگامی که نیاز به کمک دارند کاهش یابند؛ و تعداد کثیری از دانشجویان نشان دادند که برای هر مشکلی درخواست کمک نمی‌کنند مگر اینکه در ارتباط با مطالعهٔ مواد درسی باشد.

با وجود اینکه مشابهت‌هایی میان دو گروه در کمک‌جویی وجود دارد، دانشجویان موفق سطح بالا بیشتر علاقه‌مند بودند که فقط برای مشکلات درسی خود درخواست کمک کنند. هرچند که مشکلات شخصی نظیر یافتن وقت برای مطالعه تا حد زیادی یک عامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی شناخته شده است؛ اما عملاً دانشجویان برای این مشکل کمتر درخواست کمک کرده‌اند. دانشجویان دختر در تمام زمینه‌ها گرایش بیشتر برای دریافت کمک از خود نشان داده‌اند و معمولاً دانشجویان دختر موفق سطح بالا بیشتر از دانشجویان موفق سطح پایین درخواست کمک کرده‌اند. بیشترین تفاوت بین دانشجویان زن موفق سطح بالا و سطح پایین در درخواست کمک در زمینهٔ اضطراب تست و امتحان، خودانگیزی و یافتن وقت برای مطالعه بود.

البته این سؤال که آیا یکی از عواملی که موجب موفقیت دختران موفق سطح بالا نسبت به دانشجویان دختر موفق سطح پایین شده کمک‌جویی برای این مشکلات بوده است یا نه مستلزم تحقیق و بررسی بیشتر است.

این امر که دختران موفق سطوح بالا و پایین برای سایر مشکلات به تعداد مساوی درخواست کمک کرده‌اند، بیان‌کنندهٔ

به راه‌حل مشکل دانشجو داشته باشد. هر چند که بیشتر مثالهایی که در زمینه کمک‌جویی در مصاحبه‌ها مطرح شده بودند از نوع کمک‌خواهی اجرایی بودند به این نحو که کمک‌کننده تمام منبع را بازگو کند.

نتایج مصاحبه‌های به عمل آمده، نشان داد که کمک‌های ارائه شده در برخی اوقات مفید و بعضی مواقع نامطلوب بوده است. یکی از مهمترین دلایل عدم توانایی کمک‌دهندگان این بوده است که نتوانسته‌اند کمکها را با توجه به میزان درک و فهم درخواست‌کنندگان کمک ارائه کنند، بدین معنا که برخی از کمکها منجر به افزایش کیفیت یادگیری دانشجویان نمی‌شوند.

اگر چه نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان داد که تفاوت معناداری در فرآیند کمک‌خواهی بین گروههای موفق سطوح بالا و پایین دانشجویان دانشگاه آزاد هنگ‌کنگ وجود ندارد اما می‌توان پیش‌بینی کرد که در تحقیقات دیگری که در این زمینه انجام خواهد گرفت از دیدگاههای مطرح شده در این تحقیق برای افزایش کیفیت تجربه و میزان یادگیری هر دو گروه موفق سطح بالا و موفق سطح پایین در نظام آموزش از راه دور بتوان کمک گرفت. ■

یکی از روشهایی که گروه می‌تواند برای سازماندهی آسانتر مورد استفاده قرار دهد، بهره‌گیری از ای‌میل است. باید توجه داشت که تعداد کمی از پاسخ‌دهندگان (گروه مورد مطالعه) از چگونگی استفاده از پست الکترونیکی برای مباحثه با همکلاسیهای خود اطلاع داشته‌اند؛ بنابراین آنچه می‌تواند مفید واقع شود این است که راهکاری برای افزایش میزان استفاده از این روش جست‌وجو شود.

در تحلیل اطلاعات پرسشنامه‌ها نتایج به دست آمده نشان دادند که رابطه معناداری میان جنسیت و موفقیت دانشجویان برای تشکیل گروهها وجود دارد؛ البته با توجه به این موضوع که دانشجویان دختر موفق سطح بالا بیشترین سهم و دختران دانشجوی موفق سطح پایین کمترین سهم را در تشکیل گروههای خود مطالعه داشته‌اند. با توجه به این امر که بین موفقیت دانشجویان و شرکت آنان در گروهها ممکن است تعارض وجود داشته باشد، به ویژه وضع دانشجویان دختر موفق سطح پایین ارزش این را دارد که مورد بررسی و تحقیق بیشتر قرار گیرد.

در هر دو گروه دانشجویان ترجیح داده‌اند که از کمک‌های ابزاری استفاده کنند، البته به نحوی که کمک‌کننده اشاره کافی